

مقاله پژوهشی

اثر بخشی آموزش معکوس بر جهت گیری هدف در یادگیری درس زبان انگلیسی

حافظ صاحب یار*، عیسی برقی**

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۸/۲۵ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۷/۲۳

چکیده

هدف پژوهش حاضر تعیین اثربخشی راهبرد آموزش معکوس بر بهبود جهت گیری هدف و مؤلفه های آن در دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه در درس زبان انگلیسی انجام شد. روش: روش پژوهش نیمه آزمایشی با پیش آزمون و پس آزمون با یک گروه گواه بود؛ که جامعه آماری آن کلیه دانش آموزان دختر پایه دهم تجربی دوره دوم متوسطه شهر کلبهر در سال تحصیلی ۹۶-۹۵ می باشد؛ که از میان آن ها نمونه ای به حجم ۳۴ نفر به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند و به طور تصادفی، ۱۸ نفر در گروه آزمایش و ۱۶ نفر در گروه قرار گرفتند. جهت گردآوری داده ها از پرسشنامه ی جهت گیری هدف میدگلی و همکاران (۱۹۹۸) استفاده شد. در ابتدا پرسشنامه به عنوان پیش آزمون بر روی هر دو گروه (آزمایش و گواه) اجرا شد. سپس گروه آزمایش به مدت ۱۰ جلسه تحت راهبرد آموزش معکوس؛ و گروه گواه طبق معمول تحت روش سنتی (مستقیم) در درس زبان انگلیسی قرار گرفتند. بعد از اتمام جلسات آموزشی، بر روی هر دو گروه پس آزمون اجرا شد. داده ها با بهره گیری از آمار توصیفی و استنباطی (تحلیل کوواریانس چندمتغیری) تحلیل شدند. یافته های حاصل از تحلیل کوواریانس نشان دادند، راهبرد آموزش معکوس بر جهت گیری هدف دانش آموزان مؤثر بوده است ($P < 0/05$)؛ همچنین براساس نتایج، آموزش معکوس بر مؤلفه های اهداف تبحری ($F=27/996, P < 0/001$) و عملکردی ($F=33/550, P < 0/001$) تأثیر معنی دار، ولی بر روی اهداف اجتنابی ($F=1/048, P=0/314$) تأثیر معنی داری نداشت. این نتایج حاکی از آن است که آموزش معکوس باعث بهبود جهت گیری هدف در یادگیری می شود. بنابراین مطالعه پیگیری برای بررسی بیشتر کاربرد آموزش معکوس در دانش آموزان مختلف و روش های آموزشی ضروری است.

واژگان کلیدی: آموزش معکوس، جهت گیری هدف در یادگیری، زبان انگلیسی، دانش آموزان.

* دانشجوی دکتری روان شناسی تربیتی، گروه روان شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران (نویسنده مسئول).

hafez_sahebyar@yahoo.com

** دانشیار برنامه ریزی درسی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران

۱- مقدمه

عصر حاضر را عصر اطلاعات می‌نامند. سرعت تحول و پیشرفت علوم و تکنولوژی در عصر حاضر خیلی زیاد است. هرروز تکنولوژی‌های جدیدی تولید شده و در حوزه‌های مختلف در اختیار مخاطبان قرار می‌گیرد و این امر در آموزش نیز نمایان است (کابی^۱، ۲۰۱۸). پیشرفت و تغییرات سریع در تکنولوژی‌ها، به‌خصوص تکنولوژی آموزشی (ویدیوهای تعاملی، فعالیت‌های درون کلاس تعاملی و سیستم‌های کنفرانس ویدئویی)، افزایش روزافزون استفاده از دستگاه‌های هوشمند، چندرسانه‌ای‌ها و اینترنت باعث تغییر در موقعیت‌های یادگیری و رویکردهای تدریس شده است (جانستون^۲، ۲۰۱۷؛ کاراگل و اسن^۳، ۲۰۱۹). در این جهان که شرایط، فنون و علوم به‌سرعت تغییر می‌کند، نحوه برخورد فراگیر با مطالب و نحوه‌ی یادگیری آن‌ها مهم است. مطابق نتایج تحقیق برگمن و سمز^۴ (۲۰۱۳) برای تأثیرگذاری عوامل مؤثر می‌توان به این پی برد که مهم‌ترین عامل مؤثر بر موفقیت و پیشرفت دانش‌آموزان، خود دانش‌آموزان هستند، خواه علت درونی باشد یا بیرونی. بنابراین با این‌که معلمان باید در آموزش و طراحی موقعیت یادگیری همگام با تغییرات و نیازهای دانش‌آموزان باشند، دانش‌آموزان نیز باید دارای مهارت‌های یادگیری مناسبی نیز باشند (شیخ الاسلامی، ۱۳۹۶). یکی از این مهارت‌ها، جهت‌گیری هدف^۵ در یادگیری است. موفقیت در یک حوزه (تحصیلی، شغلی و ...) بستگی به شیوه جهت‌گیری هدف افراد در آن حوزه دارد (شفیع آبادی، ۱۳۹۶؛ رضاپورمیرصالح، ۱۳۹۷؛ آتش‌افراز، ۱۳۹۷).

جهت‌گیری هدف عبارت است از الگوی یکپارچه‌ای از باورها که دانش‌آموزان را به‌سوی یک رویکرد هدایت کرده و موجب می‌شود آنان به تکالیف پیشرفت و موفقیت‌ها به روش‌های مختلف پاسخ دهند (لی، مک اینرنی، لیام و ارتیگا^۶، ۲۰۱۰). نظریه جهت‌گیری هدف یک رویکرد اجتماعی-شناختی به انگیزش دارد (بارکوکیس، ان تومانیس و ثگرسن-ان تومانی^۷، ۲۰۱۰). این نظریه به آنچه که افراد برای رسیدن به آن تلاش می‌کنند، توجه کمتری داشته (اوردان و مائر، به نقل از مائرزوشو^۸، ۲۰۰۹)؛ و درصدد تبیین این موضوع است که چرا افراد، یک بازده یا رفتار را انتخاب نموده و به سمت دیگر بازده‌ها یا رفتارها نمی‌روند (سنکو و هالمن^۹، ۲۰۱۳؛ اسلامی، غفاری، موسی‌زاده،

-
1. Cabi
  2. Johnston
  3. Karagol & Esen
  4. Bergmann & Sams
  5. goal orientation
  6. Lee, McInerney, Liem & Ortiga
  7. Barkoukis, Ntoumanis, & Thogersen-Ntoumani
  8. Urdan & maehr- zusho
  9. Senko & Hulleman

هاشمی، فتحی‌آذر، ۱۳۹۹). در این راستا دوئک^۱ (۲۰۰۰) چندین نوع گرایش در جهت‌گیری هدف را معرفی کرده‌اند؛ دو نوع متداول آن عبارت است از گرایش به هدف تبحری و گرایش به هدف عملکردی است. در گرایش به هدف تسلط و تبحر، فرد به دنبال تسلط بر تکلیف، رشد مهارت‌های جدید، دستیابی به درک و بینش و تکوین شایستگی خود است و در مقابل در گرایش به هدف عملکردی، فرد بر جلوه‌های بیرونی شایستگی یا توانایی تمرکز دارد و هدف اصلی او ابراز توانایی هایش در مقابل دیگران، بهترین بودن در جمع و اجتناب از قضاوت نامطلوب دیگران می‌باشد (صفرزاده و سادات مرعشیان، ۱۳۹۵). مطابق نظریه جهت‌گیری هدف، یادگیرندگان موفقیت خود را در موقعیت‌های پیشرفت به شیوه‌های متفاوتی تعریف می‌کنند (مورنو، گنزالز، سیسیلا و اسپرای^۲، ۲۰۱۰). در این راستا، افراد دارای جهت‌گیری هدف تسلطی، موفقیت و شایستگی را در قالب عملکرد قبلی خود، بهبود عملکرد، معیارهای شخصی، تسلط بر تکالیف و اعمال تلاش، تعریف می‌کنند؛ اما یادگیرندگان دارای جهت‌گیری عملکردی، شایستگی را در مقایسه با دیگران و به صورت هنجاری تعریف می‌کنند و تمایل بر نشان‌دادن توانایی خود یا اجتناب از ناتوان به نظر رسیدن است (بارکوکیس و همکاران، ۲۰۱۰). نتایج پژوهش‌ها نشان داده است که موفقیت تحصیلی، علاوه بر برخورداری از دانش انسجام‌یافته، بهره‌گیری از الگوی انگیزشی مناسب و سازگارانه ضروری است که مهم‌ترین بعد آن جهت‌گیری هدف می‌باشد (کاب^۳، ۲۰۱۰). به همین دلیل است که تفاوت در الگوی انگیزشی می‌تواند از عوامل متمایزکننده دانش‌آموزان موفق از ناموفق باشد (مک کاج و سیگل^۴، ۲۰۰۳). از این رو در تعلیم و تربیت، بررسی نقش عوامل انگیزشی از جمله جهت‌گیری هدف و تأثیری که این عامل بر شیوه‌های خودتنظیمی اراده و انگیزش در فعالیت تحصیلی می‌گذارد، از جایگاه و اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (پنتریچ و شانک^۵، ۱۹۹۶؛ پنتریچ، ۲۰۰۰؛ تامینن-سوینی، سالملا-آرو، نایمیویرتا^۶، ۲۰۱۱).

امروزه دانش‌آموزان به‌عنوان سازندگان دانش، عضو فعال در فرآیند یاددهی-یادگیری هستند نه پذیرنده صرف اطلاعات و غیرفعال در این فرآیند (فریره^۷، ۲۰۰۵). لازمه‌ی ساخت دانش، دسترسی دانش‌آموزان به منابع اطلاعاتی مختلف است. امروزه فناوری‌ها و چندرسانه‌ای‌ها باعث دسترسی آسان و سریع دانش‌آموزان به منابع اطلاعاتی مختلف، ایجاد محیط‌های تعاملی، پویا و

1. Dweck
2. Moreno, Gonzalez, Sicilia, & Spray
3. Cobb
4. McCoach & Siegle
5. Pintrich & Schunk
6. Tuominen-Soini, Salmela-Aro & Niemivirta
7. Freire

غنی‌شده با تصاویر، کلیپ‌های متحرک، صدا، ایجاد فرصت درگیری در فعالیتهای یادگیری و ارتقاء یادگیری مستقل (بیدگلی، نوروزی و مقامی، ۱۳۹۷)، زمینه‌ساز رویکردهای سازنده‌گرایی و یادگیری شاگرد محور بوده، روش‌های تفکر و یادگیری دانش‌آموزان را تغییر داده (اوکریه^۱، ۲۰۱۵) و موجب قابلیت‌ها و فرآیندهای یادگیری تازه‌ای در دانش‌آموزان شده و انقلابی در شیوه‌های سنتی یاددهی - یادگیری ایجاد کرده‌اند (دیر و السمیت^۲، ۲۰۱۳)؛ بنابراین با ظهور فناوری‌های نوین آموزشی، فضاهای جدید ارتباطی فراهم شده است که می‌تواند فرآیند یاددهی - یادگیری را در خارج از کلاس درس نیز ممکن سازند. در این راستا یکی از روش‌های فعال و رویکرد پیشرفته یادگیری که یادگیری معنی‌دار را در فراگیرندگان شکل می‌دهد؛ و امروزه علاقه پژوهشگران و مربیان را برانگیخته است، آموزش معکوس است (اوسوا و سولوژینکف^۳، ۲۰۱۵).

آموزش معکوس یک استراتژی آموزشی و از نوع ترکیبی است که آموزش را به یک مدل شاگرد محور تبدیل می‌کند؛ که در آن، زمان کلاس صرف بررسی موضوعات در عمق بیشتر و ساخت موقعیتهای یادگیری سطوح بالای شناختی و جذاب می‌شود. درس‌های داخل کلاس در یک کلاس درس معکوس ممکن است شامل یادگیری براساس فعالیت‌هایی باشد که در آموزش سنتی به‌عنوان تکلیف خانگی بودند (فالهرتی و فلیپس^۴، ۲۰۱۶)؛ از سویی دیگر در این نوع از کلاس می‌توان، زمان بیشتری را در کلاس برای مهارت‌های تفکر گذاشت، همچنین فراگیران به‌صورت فعال، در یادگیری و ایجاد دانش بیشتر فعال هستند و هم‌زمان دانش خود را آزمایش و ارزیابی می‌کنند (تامس و فیلیپات^۵، ۲۰۱۲). این مدل آموزشی، یک رویکرد پداگوژیکی براساس آموزش مستقیم است که نه‌تنها به یادگیری گروهی بی‌توجه نبوده بلکه محیط یادگیری را به محیطی پویا و فعال تبدیل و به یادگیری فراگیرمحور هم توجه خاصی دارد. محیط یادگیری معکوس محیطی است که معلمان به‌عنوان تسهیل‌گر یادگیری فراگیران، به‌صورت خلاقانه موضوعات درسی را مطرح و به فعالیت‌های متنوع را در یک محیط غنی با دانش‌آموزان آگاه به موضوع با به‌کارگیری ابزارهای مناسب و روش‌های متنوع یادگیری انجام داده و به یادگیری می‌پردازند (چن هیسه^۶، ۲۰۱۶). یادگیری معکوس بر سه اصل نظری مبتنی است. یکی از این اصول نظری، یادگیری ترکیبی است

-
1. Okorie
  2. Dhir & Alsumait
  3. Evseeva & Solozhenko
  4. O'Flaherty & Philips
  5. Thomas & Philpot
  6. Chen Hsieh

(آبیسکرا و داوسن، ۲۰۱۵). آموزش‌های مقدماتی کلاسی و مفاهیم اولیه را به فضای آنلاین و یادگیری فردی می‌برد و کلاس رودرو هم به دنبال آن اتفاق می‌افتد. دومین اصل، رویکرد دانش‌آموزی است (کلارک، ۲۰۱۵) که فراگیر را از محیط یادگیری معلم‌محور دور و به یادگیرنده محوری سوق می‌دهد (جانسون، ۲۰۱۲).

آلوارز (۲۰۱۱) به نقل از عشرتی (۱۳۹۶) مزایای یادگیری معکوس را چنین بیان می‌کنند: ۱. در این روش، دانش‌آموز در منزل به صورت آنلاین به منابع درسی دسترسی دارد و به‌طور خصوصی تحت آموزش قرار می‌گیرد، می‌تواند بارها ویدئو را نگاه کند و یادداشت بردارد. حتی در صورت عدم دسترسی به رایانه می‌تواند از تبلت یا گوشی هوشمند استفاده کند. ۲. دانش‌آموزان در منزل خودشان درس را می‌آموزند و یاد می‌گیرند که چگونه یاد بگیرند. ۳. در کلاس فرصت می‌شود که درس عمق بیشتری پیدا کند و به سطوح بالاتر شناختی برسد. ۴. معلم نگرانی کمبود وقت تدریس را ندارد. ۵. دانش‌آموز هرچند بار که لازم می‌داند درس را در منزل مرور می‌کند. ۶. درصد زیادی از تکالیف در کلاس درس در حضور معلم و با کیفیت بالا حل می‌شود. ۷. وقتی معلم غایب است دانش‌آموزان می‌توانند از ویدئوی درس مخصوص آن روز استفاده کنند. ۸. دانش‌آموز در منزل به محتوای درس دسترسی خواهد داشت. ۹. یادداشت‌برداری از نکته‌های درس در منزل حدود ۳۰ دقیقه به مدت وقت کلاس درس اضافه می‌کند. این زمان اضافی به معلم اجازه می‌دهد تا در کلاس درس به‌طور مستقیم با دانش‌آموزان بر روی پروژه‌ها، تکالیف و فعالیت‌های آزمایشگاهی کار کند. پژوهشی که مستقیماً به بررسی اثر آموزش معکوس بر جهت‌گیری هدف پرداخته باشد، موجود نیست؛ ولی پژوهش‌هایی هستند که به صورت غیرمستقیم و مفهومی، به این موضوع پرداخته‌اند. از جمله:

دهقان‌زاده، جعفرآقایی و خردادی آستانه (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان تأثیر به‌کارگیری روش آموزشی کلاس درس معکوس بر گرایش به تفکر انتقادی دانشجویان پرستاری نشان دادند که آموزش معکوس بر گرایش به تفکر انتقادی (خلاقیت، بالندگی و درگیری ذهنی) مؤثر است. همچنین پیری، صاحب‌یار و سعداللهی (۱۳۹۷) در پژوهش خود چنین نتیجه گرفتند که کلاس معکوس بر مهارت خودراهبری در یادگیری اثر مثبت و معنی‌داری دارد. اسماعیلی‌فر، تقوایی یزدی و نیازآذری (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان تأثیر استفاده از رویکرد کلاس معکوس بر یادگیری درس علوم دانش‌آموزان دوره ابتدایی، نشان دادند که روش یادگیری به شکل معکوس توسط معلمان

1. Abeysekera & Dawson
2. Clark

موجب افزایش سطح یادگیری درس علوم دانش‌آموزان دوره ابتدایی می‌شود. میونگ و بو^۱ (۲۰۱۸)، در پژوهشی، نشان دادند که بر مهارت خودکارآمدی، خودرهبری و مهارت‌های حل مسأله دانشجویان در آموزش معکوس نسبت به آموزش سنتی بهبود بیشتری یافته بود. چین-یوان سو و چنگ-هوان چن^۲ (۲۰۱۸) نیز در تحقیق خود نشان دادند که مدل یادگیری معکوس ۴/۷۳ درصد از انگیزه یادگیری، ۶/۷۶ درصد از نگرش به یادگیری و ۴/۶۲ درصد از درگیری تحصیلی را پیش‌بینی می‌کند. به طریقی مشابه کرونورت، فلیپسون و وورلندر^۳ (۲۰۱۷)، نتیجه گرفتند که میزان مشارکت دانش‌آموزان کلاس معکوس، ۱۳ درصد و میزان پیشرفت تحصیلی آنان در درس حسابان بهتر از دانش‌آموزان کلاس سنتی بودند. همچنین دانش‌آموزان کلاس معکوس در امتحانات نهایی با کاهش قابل‌توجه و فراتر از انتظار در میزان شکست و مردودی روبه‌رو بودند. ولی در تحقیق کابی (۲۰۱۸) بین آموزش معکوس و سنتی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، تفاوتی معنی‌دار دیده نشده است. حمدالوصت^۴ (۲۰۱۶) نیز در پژوهش خود، اثربخشی مدل کلاس معکوس بر یادگیری زبان انگلیسی، مهارت‌های تفکر و درگیری تحصیلی دانش‌آموزان را نشان داده‌اند.

با توجه به مبانی نظری و تجربی می‌توان گفت که یکی از مهم‌ترین اهداف نظام‌های آموزشی که همواره موردتوجه محققان نیز بوده‌است، پرورش فراگیرانی بانگیزه، هدفمند، پیشرفت‌گرا و کارآمد است. در این رابطه، جهت‌گیری هدف یادگیری از جمله موضوعاتی است که نقش آن به‌عنوان یک سازه کلیدی مورد تأیید قرار گرفته است. رفتار ما عموماً با میل رسیدن به هدفی ویژه برانگیخته می‌شود، درواقع هر رفتاری سلسله‌ای از فعالیت‌هاست و برای پیش‌بینی رفتار افراد، انگیزه‌ها یا نیازهای آنان باید شناسایی شود.

از سوی دیگر اهمیت آموزش زبان بین‌المللی به‌عنوان وسیله اصلی ارتباطی در عصر ارتباطات بر کسی پوشیده نیست. آموزش صحیح و تأثیرگذار هر ماده درسی از جمله زبان انگلیسی به‌عنوان یک زبان بین‌المللی مستلزم مبانی نظری همسو با ماهیت و طبیعت آن ماده درسی می‌باشد. در ارتباط با آموزش زبان انگلیسی، هرچند این زبان یکی از اولویت‌ها در سراسر دنیای امروز است، روش‌های تدریس همیشه با تغییر نیازهای دانش‌آموزان همگام نیست و اغلب زبان انگلیسی به‌عنوان یک موضوع درسی به‌صورت سنتی تدریس می‌شود. در این راستا معلمان خلاق به‌دنبال روش‌های تدریسی هستند که یادگیری را بهبود بخشد و انگیزه دانش‌آموزان را برای یادگیری ارتقا دهد

1. Myung & Bu
2. Chien-Yuan Su & Cheng-Huan Chen
3. Cronhjort, Filipsson & Weurlander
4. Hamad Alsowat

(جانسون، آدامزبیکر، استرادا و فریمان، ۲۰۱۴). با این وجود، هنوز رویکرد حافظه‌محوری حاکم بوده و بر سطوح پایین درک و فهم تأکید می‌شود. در حالی که در قرن بیست و یکم، ما به مهارت‌هایی از جمله مهارت‌های ارتباط، کارگروهمی، خلاقیت، خودکارآمدی، خودتنظیمی، جهت‌گیری هدف و ... نیاز داریم تا به کمک آن‌ها بتوانیم در زندگی موفق شویم. لذا گسترش زبان انگلیسی از طریق شیوه‌های تدریس اثربخش از اولویت برخوردار است، اغلب دبیران اعتقاد دارند که دانش‌آموزان از انگیزش کافی برخوردار نیستند. ناکارایی و ضعف روش‌های سنتی و نبود محتوای آموزشی مناسب و به‌روز، موجب شده است تا میانگین نمره درس زبان انگلیسی دانش‌آموزان متوسطه در کشور ۱۱/۹۸ باشد (آیتی و سارانی، ۱۳۹۳)؛ بنابراین توجه به بازنگری در راهبردهای یادگیری و روش‌های تدریس امری ضروری محسوب می‌شود؛ و بهتر است کارآمدترین راهبردها و شیوه‌های تدریس از جمله راهبرد آموزش معکوس را برای یادگیری زبان انگلیسی بکار برد. با توجه به مطالب بیان‌شده، پژوهش حاضر به دنبال بررسی تأثیر آموزش معکوس بر جهت‌گیری هدف در یادگیری درس زبان انگلیسی است؛ و پاسخ به سؤالات زیر را دنبال می‌کند:

- آیا آموزش‌های معکوس تأثیری بر جهت‌گیری هدف در یادگیری زبان انگلیسی دارد؟
- آیا آموزش معکوس بر بهبود هریک از مؤلفه‌های جهت‌گیری هدف (اهداف تبحری، عملکردی و اجتنابی) مؤثر است؟

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر، نیمه‌آزمایشی از نوع پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه گواه بود. جامعه پژوهش، کلیه دانش‌آموزان دختر پایه دهم تجربی شهر کلبر بود. حجم نمونه پژوهش حاضر ۳۴ نفر از دانش‌آموزان پسر پایه دهم می‌باشد که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند؛ بدین صورت که ۱۸ نفر در گروه آزمایش و ۱۶ نفر در گروه گواه قرار گرفتند. ملاک‌های ورود و خروج نمونه‌های این پژوهش شامل، جنسیت، مقطع و پایه‌ی تحصیلی، رشته‌ی تحصیلی و دسترسی به تلفن همراه، چندرسانه‌ای‌ها، اینترنت و غیبت بیش از یک جلسه بود. پس از انتخاب دانش‌آموزان؛ مطالب، جزوات و کلیپ‌هایی در مورد آموزش معکوس و همچنین یک جلد کتاب با عنوان "یادگیری معکوس" برای مطالعه به معلم داده شد و در روز مشخص جلسه توجیهی برای معلم پیشنهاد شد که در این جلسه در مورد یادگیری معکوس و نحوه‌ی اجرا و مدیریت کلاس ارائه شد و همچنین جلسه دیگری برای دانش‌آموزان همراه با معلم مربوطه برگزار و به سؤالات و

ابهامات جواب داده شد. در ادامه معلم مربوطه اقدام به تدوین اهداف و محتوای آموزشی و همچنین تهیه کلیپ‌ها و جزوات کردند؛ سپس موارد تدوین‌شده به چهار نفر از همکاران زبان انگلیسی داده شد تا روایی محتوایی و مناسب بودن مطالب و کلیپ‌های آموزشی و پوشش دادن محتوای کتاب درسی طبق سرفصل‌های وزارت آموزش و پرورش را بررسی کنند؛ که از نظر آنان مورد تأیید قرار گرفت. در ادامه قبل از شروع، پیش‌آزمون و پس از پایان ۱۰ جلسه آموزشی، پس از آزمون میان هر دو گروه آزمایش و گواه اجرا شد. جهت کنترل اثرات ویژگی‌های فردی معلم، هر دو گروه تحت آموزش یک دبیر زبان انگلیسی بودند.

شیوه اجرا

آموزش در گروه آزمایشی، آموزش معکوس، به این صورت بود که معلم از قبل هدف خود را از آموزش و محتوایی که در نظر داشت، مشخص (محدود کردن هدف) و منابعی را برای آموزش تهیه می‌کرد. این منابع شامل تهیه فیلم، فایل‌های صوتی از مفاهیم، جزوات آموزشی، کاربرگ‌ها، فعالیت و سؤالات هدایت‌کننده بود. در ابتدا مواد آموزشی از طریق سی‌دی آموزشی و فایل‌های تکمیلی از طریق فضای مجازی تلگرام^۱ در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌گرفت. برای این امر گروهی با عنوان آموزش معکوس در تلگرام ایجاد و دانش‌آموزان در صورت نیاز از آن استفاده می‌کردند. در داخل کلاس نیز یادگیرندگان به صورت فردی و گروهی زمان خود را صرف کار بر روی حل تمرین کتاب، حل مسائل تهیه‌شده توسط دانش‌آموزان و با راهنمایی معلم می‌کردند و همچنین معلم در کلاس به بررسی مشکلات فردی دانش‌آموزان (کج‌فهمی و بدفهمی‌ها) و انجام تکالیف پیچیده‌تر و سطوح بالاتر شناختی می‌پرداختند. همچنین معلم در فعالیتهای درون کلاس قبل از شروع فعالیت درون کلاسی، ارزشیابی لازم مبنی بر اینکه دانش‌آموزان قبلاً مطالعه و حداقل سطوح دانشی و فهمیدن مفاهیم درسی را کسب کرده‌اند، انجام؛ و در صورت نیاز بازخوردهای مناسب را می‌دادند. در فعالیتهای بعد کلاس هم یادگیرندگان دو وظیفه بر عهده داشتند: یکی اینکه که خود را برای جلسه آینده آماده کنند و فایل‌های مربوط به موضوع جلسه بعدی را از طریق سی‌دی مطالعه کنند. وظیفه‌ی دوم اینکه دانش‌آموزان باید تکالیف و تمرین‌های تکمیلی جلسه‌ی قبل که معلم پیش‌بینی می‌کرد را انجام می‌دادند و یا اینکه اگر فیلم، جزوه، کلیپ و کاربرگ تکمیلی که از طریق تلگرام بعد از اتمام کلاس در گروه بارگذاری می‌شد مشاهده و به حل آن اقدام می‌کردند. در کلاس سنتی (آموزش مستقیم) هم ارائه درس به روش سخنرانی توسط همان معلم کلاس معکوس

---

1. Telegram

(گروه آزمایشی) و مطالب را با تکیه بر کتاب درسی به دانش‌آموزان ارائه می‌دادند. در این کلاس دانش‌آموزان غالباً شنونده بودند و سخنان و مطالب معلم را یادداشت می‌کردند.

جدول ۱: خلاصه‌ی فعالیت‌های آموزش‌معکوس ((گروه آزمایشی))

فعالیت‌های بعد کلاس	فعالیت‌های حین کلاسی	فعالیت‌های قبل از کلاس
خودارزیابی	مرور خلاصه‌ها و یادداشت‌ها	مطالعه مواد چاپی و متنی (مانند کتاب
انجام فعالیت‌های	آزمون کوتاه	درسی، جزوه آموزشی)
تکمیلی	فعالیت فردی	مشاهده کلیپ‌ها
	فعالیت‌های گروهی کوچک	یادداشت‌برداری و خلاصه‌نویسی
	سخنرانی‌های کوتاه	بحث و گفتگوی آنلاین
	ارائه‌های دانش‌آموزی	

ابزار اندازه‌گیری

برای گردآوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه جهت‌گیری هدف میدگلی^۱ و همکاران (۱۹۹۸) استفاده گردید. این پرسشنامه در سال ۱۹۹۸ توسط میدگلی و همکاران به‌منظور سنجش جهت‌گیری یادگیری طراحی شده است. این پرسشنامه دارای ۱۸ گویه می‌باشد و سه مؤلفه‌ی اهداف تجری، عملکردی و اجتنابی را در بر می‌گیرد. روایی محتوایی و سازه این ابزار توسط کارشکی (۱۳۸۷) سنجیده شده و پایایی آن نیز با مقدار ۰/۸۴ قابل قبول بوده است. همچنین در اجرای نهایی، پایایی کلی به‌دست‌آمده در پرسشنامه ۰/۸۷ و پایایی خرده‌آزمون‌های اهداف تجری، عملکردی و اجتنابی به‌ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۴ و ۰/۷۶ بود. در این پژوهش نیز پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ به‌دست آمد.

یافته‌های پژوهش

قبل از پاسخ به سؤال‌های پژوهش باید از نرمال بودن توزیع موردنظر (جهت‌گیری هدف و مؤلفه‌های آن) اطمینان حاصل شود. داده‌های جدول شماره (۲) نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری متغیرها بیشتر از ۰/۰۵ است، بنابراین توزیع متغیرها نرمال می‌باشند. همچنین بررسی همگنی واریانس گروه‌ها از آزمون لون استفاده شد که برای تمام مؤلفه‌های جهت‌گیری هدف غیرمعنی‌دار بود؛ و این پیش‌فرض هم رعایت شده است. مقدار F تعامل بین متغیر همپراش و متغیر مستقل بیشتر از ۰/۰۵ بوده و لذا غیرمعنی‌دار و پیش‌فرض همگنی شیب خط رگرسیون رعایت شده است.

جدول ۲: آمار توصیفی؛ آزمون شاپیروویلک جهت بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها

متغیر	گروه	میانگین	انحراف معیار	آماره شاپیرو ویلک	سطح معنی-داری
اهداف	پیش‌آزمون	۳۲/۰۶	۳/۴۰	۰/۹۱۹	۰/۱۲۳
	پس‌آزمون	۳۱/۹۴	۳/۶۴	۰/۹۴۳	۰/۳۸۵
تبحری	پیش‌آزمون	۳۸/۴۴	۲/۶۸	۰/۹۰۳	۰/۰۶۵
	پس‌آزمون	۳۴/۹۴	۳/۴۵	۰/۹۶۰	۰/۰۶۶
اهداف عملکردی	پیش‌آزمون	۳۲/۲۵	۳/۷۳	۰/۹۰۶	۰/۰۹۹
	پس‌آزمون	۳۹	۲/۷۵	۰/۹۰۳	۰/۰۶۵
اهداف اجتنابی	پیش‌آزمون	۲۶/۲۸	۲/۲	۰/۹۱۰	۰/۰۸۴
	پس‌آزمون	۲۷	۲/۴۴	۰/۹۴۵	۰/۴۱۹
اهداف	پیش‌آزمون	۳۰/۵	۲/۶۲	۰/۹۳۰	۰/۱۹۱
	پس‌آزمون	۳۰/۴	۲/۵	۰/۹۳۵	۰/۲۹۰

- آیا راهبرد آموزش معکوس تأثیری بر جهت‌گیری هدف در یادگیری زبان انگلیسی دارد؟

جدول ۳: تحلیل کوواریانس چندمتغیری داده‌ها در اثربخشی آموزش معکوس بر جهت‌گیری هدف

منبع تغییرات	شاخص	مقدار F	درجه‌ی آزادی ۱	درجه‌ی آزادی ۲	سطح معنی‌داری	مجذور اتا
گروه	لامبدای ویلکز	۱۸/۳۷۸	۳	۲۷	۰/۰۰۱	۰/۶۷۱

پس از بررسی و اطمینان از برقراری پیش‌فرض‌های تحلیل کوواریانس چندمتغیری، فرضیه‌ی اول با استفاده از تحلیل کوواریانس چندمتغیری مورد بررسی قرار گرفته که نتایج آن در جدول (۳) آمده است. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، مقدار لامبدای ویلکز برای تغییرات گروه برابر ۰/۳۲۹ و مقدار F برابر با ۱۸/۳۷۸ بوده که در سطح کم‌تر از ۰/۰۰۱ معنی‌دار؛ و میزان تأثیر که با مجذور اتا نشان داده شده، برابر ۰/۶۷۱ است، می‌توان گفت که تقریباً ۶۷ درصد تغییرات جهت‌گیری هدف مربوطه به آموزش معکوس است؛ بنابراین می‌توان گفت که آموزش معکوس بر جهت‌گیری هدف مؤثر است.

جدول ۴: نتایج آزمون تأثیرات بین آزمودنی‌ها برای مؤلفه‌های جهت‌گیری هدف (تبحری، عملکردی و اجتنابی)

متغیرها	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	مجذورات
تبحری	گروه	۹۱/۱۶۰	۱	۹۱/۱۶۰	۲۷/۹۹۶	۰/۰۰۱	۰/۴۷۶
	خطا	۹۴/۴۲۸	۲۹	۳/۲۵۶			
عملکردی	گروه	۱۴۲/۶۵۸	۱	۱۴۲/۶۵۸	۳۶/۵۵۰	۰/۰۰۱	۰/۳۶۷
	خطا	۱۱۳/۱۸۹	۲۹	۳/۹۰۳			
اجتنابی	گروه	۳/۹۵۲	۱	۳/۹۵۲	۱/۰۴۸	۰/۳۱۴	۰/۶۵۴
	خطا	۱۰۹/۳۳۰	۲۹	۳/۷۷۰			

- آیا راهبرد آموزش معکوس بر بهبود هریک از مؤلفه‌های جهت‌گیری هدف (اهداف تبحری، عملکردی و اجتنابی) مؤثر است؟

جدول (۴) نتایج آزمون تأثیرات بین آزمودنی‌ها برای مؤلفه‌های جهت‌گیری هدف را نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، مقدار F برای اهداف تبحری ۲۷/۹۹۶، عملکردی ۳۶/۵۵۰ و اجتنابی ۱/۰۴۸ به‌دست‌آمده و سطح معنی‌داری آن برای اهداف تبحری و عملکردی کم‌تر از ۰/۰۰۱؛ ولی برای اهداف اجتنابی این مقدار برابر ۰/۳۱۴ است. بنابراین تأثیر آموزش معکوس بر دو مؤلفه اهداف تبحری و عملکردی معنی‌دار، ولی بر مؤلفه‌ی اهداف اجتنابی غیرمعنی‌دار می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر تعیین اثربخشی آموزش معکوس بر جهت‌گیری هدف و هریک از مؤلفه‌های آن در دانش‌آموزان دختر پایه دهم تجربی بود. نتایج تحلیل کوواریانس نشان داد، آموزش معکوس بر جهت‌گیری هدف، اهداف تبحری و عملکردی دانش‌آموزان تأثیر مثبت و معنی‌دار، ولی روی اهداف اجتنابی تأثیر معنی‌داری ندارد. پژوهشی که به مطالعه اثربخشی آموزش معکوس بر جهت‌گیری هدف را مورد مطالعه قرار داده باشد، وجود ندارد ولی در اینجا جهت مقایسه، قوت بخشی و دفاع از نتایج سعی می‌شود با بررسی مطالعاتی که ارتباط مفهومی و غیرمستقیم با موضوع دارند این امر محقق شود. برای مثال نتایج پژوهش حاضر با نتایج یافته‌های میونگ و بو (۲۰۱۸)، چین-یوان سو و چنگ-هوان چن (۲۰۱۸) و حمدالوصت (۲۰۱۶) همسو است؛ که به ترتیب در تحقیق اول آموزش معکوس به‌صورت معنی‌داری بر خودکارآمدی، خودرهبی و مهارت‌های حل مسأله و تفکر دانشجویان؛ و در تحقیق دوم بر انگیزه یادگیری، نگرش به یادگیری و درگیری تحصیلی؛ و در

تحقیق بعدی، بر یادگیری زبان انگلیسی، مهارت‌های تفکر (تجزیه و تحلیل، ارزیابی کردن و ترکیب) و درگیری تحصیلی دانش‌آموزان مؤثر است. همچنین نتایج پژوهش حاضر با پژوهش دهقان‌زاده، جعفرآقایی و خردادی‌آستانه (۱۳۹۷) (گرایش به تفکر انتقادی و درگیری ذهنی)، پیری، صاحب‌یار و سعداللهی (۱۳۹۷) (مهارت خودراهبری در یادگیری)، تروی، پائول و جوئل^۱ (۲۰۱۸) (مهارت‌های تفکر انتقادی) و کروونورت، فلیپسون و وورلندر (۲۰۱۷) (مشارکت و پیشرفت تحصیلی) کاویانی و همکاران (۱۳۹۴)، اسماعیلی‌فر و همکاران (۱۳۹۴)، شیماتو (۲۰۱۲)، بورمن (۲۰۱۴)، انتظار و جاودان (۲۰۱۶) و وبستر، ماجریک و مادن^۲ (۲۰۱۶) که هر یک اثربخشی یادگیری معکوس بر عامل‌های مؤثر در یادگیری را تأیید کرده‌اند در یک راستا قرار دارد.

در تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان گفت که هدف تمام راهبردها و روش‌های آموزش موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان است. آموزش معکوس هم با تأکید بر مؤلفه‌های مؤثر در پیشرفت تحصیلی (کنجکاوی، انگیزش تحصیلی، یادگیری عمیق، دانش‌آموزمحوری، خودکارآمدی و درگیری تحصیلی و ...) و همچنین با تأکید بر فناوری آموزشی و مهارت‌های فردی در عصر اطلاعات، به‌عنوان یک روش مؤثر در تقویت مهارت‌های تحصیلی از جمله جهت‌گیری هدف شده و بالطبع باعث پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان گردد. آموزش معکوس علاوه بر تأثیر بر یادگیری عمیق، انگیزش و رغبت تحصیلی، می‌تواند به یک فضای همکاری توأم با آمادگی قبلی دانش‌آموزان و ایجاد فضای بهینه در کلاس درس بشود؛ و اهمیت آن در یادگیری و فراهم کردن آموزش و پشتیبانی موردنیاز دانش‌آموز برای فعالیت‌های یادگیری مستقل، پس از فراغت تحصیلی است و این مهارت به‌خصوص در درسی فرار مانند زبان که نیاز به‌مرور بیشتر و فعالیت‌های یادگیری بعد از کلاس و درس دارد، نقش مؤثری ایفا می‌کند. در تبیین دیگر می‌توان گفت، از آنجاکه آموزش معکوس مدلی است که از مدل یادگیری فعال، فراگیرمحور، مشارکتی و همیارانه و... را پوشش می‌دهد و اکثر الگوهای یادگیری را حمایت می‌کند؛ و از سوی دیگر، فعالیت‌هایی از جمله خلاصه و یادداشت‌برداری، پرسش و پاسخ، بازخورد به‌موقع (هم‌گروهی و هم‌فردی)، گفتگوی برخط و ارتباط آنلاین و بحث گروهی، فعالیت‌هایی هستند که در جریان مدل معکوس رایج و معمول است و این امر دانش‌آموزان را می‌تواند در جهت‌گیری اهداف خود کمک نماید. معلمان و دانش‌آموزان رویکرد معکوس با پرسیدن سؤالات و ارزیابی‌های متوالی در راستای تجربه، تلاش می‌کنند دانش‌آموزان و همکلاسان خود را به تفکر عمیق و تأمل بر تجربه وادار نمایند. در این رویکرد، دانش‌آموز آنچه را که قبلاً معلم در کلاس درس به او آموزش می‌داد، می‌تواند قبل از کلاس از طریق چندرسانه‌ای‌ها مشاهده و یا به آن گوش کند

1. Troy, Paul & Joel

2. Webster, Majerich & Madden

و با ذهنی پرسشگر، دیدی انتقادی و با پیش‌زمینه لازم برای یادگیری وارد کلاس شود؛ معلم ناظر و هدایت‌گر فعالیت‌های یادگیری؛ فعالیت‌هایی که به‌صورت بحث‌های گروهی، طرح سؤال، امتحان کوتاه‌مدت، ارائه به‌وسیله‌ی فراگیران، آزمایش و دیگر موارد انجام می‌شود؛ در واقع دانش‌آموزان به تمام فعالیت‌ها و فرایندهای آموزشی دقت و توجه می‌کنند و به مسائل و تکالیف و محتوای یادگیری‌شان با تأمل نظری و عمیق می‌نگرند و هم در قبل، حین و بعد از کلاس درگیر یادگیری هستند (عطاران، ۱۳۹۳)؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که با بکارگیری راهبرد آموزش معکوس که تأکید بر رغبت و تفاوت فردی، یادگیری عمیق، کاربرد نرم‌افزارهای متعدد آموزشی و فناوری‌ها، همکاری و فضای آموزشی بهینه دارد، می‌توان با تحت تأثیر قرار دادن، ایجاد و تقویت مهارت جهت‌گیری هدف، انگیزه، خودتنظیمی، خودکارآمدی و ...، زمینه‌ی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را فراهم کرد.

یافته‌های این پژوهش علی‌رغم محدودیت‌های روش‌شناختی، مانند محدود بودن تعداد جلسات آموزشی، محدود بودن به جنس دختر و عدم کنترل متغیرهای فردی (هوش، انگیزه و...)، می‌تواند تلویحات علمی و کاربردی برای نظام آموزشی داشته باشد. پیشنهاد مشخص این پژوهش، عبارت‌اند از: استفاده از ابزارهای الکترونیکی مثل تبلت و رایانه و استفاده مناسب از شبکه‌های اجتماعی در برقراری ارتباط، تعامل و حمایت دانش‌آموزان توسط معلم و ارتباط مستمر دانش‌آموزان با یکدیگر در فضایی خارج از کلاس و تحت راهبری و کنترل معلم؛ مطلع شدن دانش‌آموزان از برنامه‌های تدریس و محتوای آموزشی که برای دانش‌آموزان؛ اگر دانش‌آموزان هم در جریان طرح درس باشند، تأثیر مثبتی بر افزایش کیفیت و جهت‌گیری اهداف در یادگیری دارد؛ تولید فیلم‌های آموزشی بیشتر برای موضوعات و واحدهای یادگیری دیگر. پژوهش‌های با اثرات بلندمدت آموزش به روش معکوس، اجرا در جامعه پسران، مقاطع و دروس و پایه‌های مختلف و همچنین مطالعه‌ی آن بر روی نمونه‌های بیشتر در سایر مناطق آموزشی، از جمله پیشنهادها برای پژوهشی برای پژوهش‌های آینده است.

منابع

۱. آتش‌افروز، عسکر. (۱۳۹۷). رابطه علی باورهای هوشی و برخی مؤلفه‌های خودتنظیمی با میانجی‌گری جهت‌گیری-های هدف در دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر اهواز، *مطالعات روان‌شناسی تربیتی*، ۱۵(۲۹): ۳۶-۱.
۲. اسلامی، اسماعیل؛ غفاری، عذرا؛ موسی‌زاده، توکل؛ هاشمی، تورج و فتحی‌آذر، اسکندر. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش متمرکز بر تعدیل جهت‌گیری یادگیری معلمان بر خودکارآمدی معلمان و خودپنداره تحصیلی دانش‌آموزان پایه چهارم، *مطالعات روان‌شناسی تربیتی*، ۱۷(۳۷): ۲۶-۱.

۳. اسماعیلی‌فر، محمدصادق؛ تقوایی‌یزدی، مریم و نیازآذری، کیومرث. (۱۳۹۵). تأثیر استفاده از رویکرد کلاس معکوس بر یادگیری درس علوم دانش‌آموزان دوره ابتدایی، نشریه شبک، ۲ (۱۴): ۲۶-۲۱.
۴. آیتی، محسن و سارانی، هادی. (۱۳۹۰). تأثیر استفاده تلفن همراه (پیام کوتاه) بر یادگیری واژگان زبان انگلیسی و نگرش دانشجویان، پژوهش در برنامه‌ریزی درسی، ۲ (۱۳): ۶۰-۴۸.
۵. برگمن، جان؛ سمز، ارون. (۱۳۹۵). یادگیری معکوس، ترجمه محمد عطاران و مریم فرحمند خانقاه، تهران: مرآت.
۶. بیدگلی، زهرا اسرف اسادات؛ نوروزی، مقامی. (۱۳۹۷). تأثیر فناوری‌های هوشمندسازی مدارس بر خلاقیت دانش‌آموزان، ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۷ (۴): ۲۶۲-۲۴۱.
۷. پیری، موسی؛ صاحب یار، حافظ و سعداللهی، آرش. (۱۳۹۷). تأثیر کلاس معکوس بر خودراهبری در یادگیری درس زبان انگلیسی، نشریه علمی-پژوهشی فناوری آموزش، ۱۲ (۳): ۲۳۶-۲۲۹.
۸. دفترچی، عفت و شیخ‌الاسلامی، راضیه. (۱۳۹۲). نقش برآورده شدن نیازهای اساسی روان‌شناختی در جهت‌گیری های هدف دانش‌آموزان، مجله روان‌شناسی، ۱۷ (۳): ۳۴۷-۳۳۰.
۹. دهقان زاده، شادی؛ جعفرآقایی، فاطمه و خردادی آستانه، حمید. (۱۳۹۷). تأثیر به‌کارگیری روش آموزشی کلاس درس معکوس بر گرایش به تفکر انتقادی دانشجویان پرستاری، مجله علمی آموزش در علوم پزشکی، ۶ (۱۸): ۴۸-۳۹. صص ۲۱-۱۳.
۱۰. رضاپورمیرصالح، یاسر. (۱۳۹۷). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسشنامه جهت‌گیری هدف شغلی در معلمان ایرانی، نشریه علمی-پژوهشی آموزش و ارزشیابی، ۱۱ (۴۴): ۵۴-۳۳.
۱۱. زاهدی، سکینه و فخری، زهرا. (۱۳۹۴). تحلیل ساختار عاملی سیاهه "راهبردهای یادگیری و مطالعه" در دانشجویان، دوفصلنامه پژوهش‌های آموزش و یادگیری، ۲ (۶): ۸۲-۶۷.
۱۲. شفیع‌آبادی، عبدالله (۱۳۹۶). راهنمایی و مشاوره شغلی و نظریه‌های انتخاب شغل، تهران: انتشارات رشد.
۱۳. شیخ‌الاسلامی، علی. (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی بر اهمال‌کاری تحصیلی دانش‌آموزان با پیشرفت تحصیلی پایین، روان‌شناسی مدرسه، ۶ (۳): ۸۴-۶۵.
۱۴. صفرزاده، سحر و سادات مرعشیان، فاطمه. (۱۳۹۵). رابطه جهت‌گیری هدف (تبحری، عملکردگرا و عملکردگریز) و فراشناخت با احساس بهزیستی ذهنی و خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان، راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۹ (۶): ۴۵۷-۴۴۷.
۱۵. عشرتی، جعفر. (۱۳۹۶). بررسی روش آموزش معکوس بر پیشرفت تحصیلی درس علوم تجربی پایه چهارم ابتدایی شهرستان پاکدشت، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی.
۱۶. کارشکی، حسین. (۱۳۸۷). نقش الگوهای انگیزشی و ادراکات محیطی در یادگیری خودتنظیمی دانش‌آموزان پسر پایه سوم دبیرستان‌های شهر تهران، رساله دکتری روانشناسی تربیتی، دانشگاه تهران، استاد راهنما: دکتر خرازی فروردین ماه ۱۳۸۷.
۱۷. کاویانی، الهام؛ مصطفایی، سیدمحمدرضا و خاکره، فتنه. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر رویکرد کلاس معکوس بر پیشرفت تحصیلی، خودتنظیمی تحصیلی، تعامل گروهی و انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان، نشریه پژوهش در آموزش، ۱ (۵): ۶۹-۵۲.

18. Abeysekera, L., & Dawson, P. (2015). Motivation and cognitive load in the flipped classroom: Definition, rationale and a call for research. *Higher Education Research & Development*, 34(1), 1-14.

19. Barkoukis, V., Ntoumanis, N., & Thogerasen-Ntoumani, C. (2010). Developmental changes in achievement motivation and affect in physical education: growth trajectories and demographic differences. *Psychology of sport and exercise*, 11(2), 83-90.
20. Cabi, E., (2018). The Impact of the Flipped Classroom Model on Students' Academic Achievement. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 19(3), 203-221.
21. Chen CH.M., & Hsu SH.H. (2008). Personalized Mobile Learning System for Supportive Effective English Learning, . *Educational Technology and Society*, 11(3), 153-180
22. Chen Hsieh, J. S., Wu, W. C. V., & Marek, M. W. (2016). Using the flipped classroom to enhance EFL learning. *Computer Assisted Language Learning*, 1(1), 1-25.
23. Chien-Yuan Su & Cheng-Huan Chen. (2018). Investigating the Effects of Flipped Learning, Student Question Generation, and Instant Response Technologies on Students' Learning Motivation, Attitudes, and Engagement: A Structural Equation Modeling. *Eurasia Journal of Mathematics, science And Technology Education*, 14(6), 2453-2466.
24. Clark, K. R. (2015). The effects of the flipped model of instruction on student engagement and performance in the secondary mathematics classroom. *Journal of Educators online*, 12(1), 91-115.
25. Cobb J, R. (2010)., "Learners, goal orientation as a Factor of Successful Academic Performance in Learning Experiences", Digital Library, ICERI2010, Proceedings, 5823-5828.
26. Cronhjort, M; Filipsson, L; & Weurlander, M. (2017). Improved engagement and learning in flipped-classroom calculus. Teaching Mathematics and its Applications: *An International Journal of the IMA*, (37)3, 113-121.
27. Dhir, A., & Alsumait, A. (2013). Examining the Educational User Interface, Technology and Pedagogy for Arabic Speaking Children in Kuwait. *Journal of Universal Computer Scienc*, 19(7), 1003-1022.
28. Dweck, CS. (2000). *Self-theories: Their role in motivation, personality and development*. New York: Psychology Press. 58-62.
29. Evseeva, A., & Solozhenko, A. (2015). Use of flipped classroom technology in language learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 206, 205-209.
30. Freire, P. (2005). *Teachers As Cultural Workers: Letters to Those Who Dare Teach With New Commentary* by Peter McLaren, Joe L. Kincheloe. Westview Press.
31. Hamad Alsowat. (2016). An EFL Flipped Classroom Teaching Model: Effects on English Language Higher-order Thinking Skills, Student Engagement and Satisfaction. *Journal of Education and Practice*, 7(9), 108-121.
32. Janson, L., Adams Becker, S., Estrada, V., & Feriman, A. (2014). NMC horizon report: 2014 K-12 edition. Austin, Texas: The New Media Consortium.
33. Johnson, G.B. (2013). Student Perception of the Flipped Classroom, . Master of Arts Dissertation, University of British Columbia. Retrieved from <https://circle.ubc.ca/handle/0101411313>
34. Johnston, B. M. (2017). Implementing a flipped classroom approach in a university numerical methods mathematics course. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, 48(4), 485-498.
35. Karagol, I., Esen, E., (2019). The Effect of Flipped Learning Approach on Academic Achievement: A Meta-Analysis Study. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 34(3), 708-727.

36. Lee, J. Q., McInerney, D. M., Liem, G. A. D. & Ortiga, Y. P. (2010). the Relationship Between Future Goals and Achievement Goal Orientations: An Intrinsic–Extrinsic Motivation Perspective. *Contemporary Educational Psychology*, 35(4), 264-279.
37. McCoach, C. B., & Siegle, D. (2003). Factors that Differentiate Underachieving Gifted Students from High-Achieving Gifted Students. *Gifted Child Quarterly*, 47(2), 144-154.
38. Midgley C, Kaplan A, Middleton M, Maehr ML, Urdan T, Anderman LH, Anderman E, Roeser R.(1998). The development and validation of scales assessing students' achievement goal orientations. *Contemporary Contemp Educ Psychol*, 23(2):113-31.
39. Moreno, J.A.,Gonzalez-Cutur, D., Sicilia, A., & Spray, C.M.(2010). Motivation in the Exercise Setting: Integrating Constructs from the Approach- Avoidance Achievement Goal Framework and Self-Determinatin Theory. *Psychology of Sport and Exercise*, 11(6), 542-550.
40. Myung, K. L; & Bu K.P.(2018). Effects of Flipped Learning Using Online Materials in a Surgical Nursing Practicum: A Pilot Stratified Group-Randomized Trial. *Healthcare Informatics Research*, 24(1), 69-78.
41. O'Flaherty, J., Phillips, C. (20152016). The use of flipped classrooms in higher education: A scoping review. *The Internet and Higher Education*, 25, 85–95.
42. Okorie, E. U. (2015). Effects of Instructional Software Package Method of Teaching (ISPMT) on Students' Interest and Achievement in Chemical Bonding. *Education*, 5(6), 158-165.
43. Otero-Saborido, F. M., Sánchez-Oliver, A. J., Grimaldi-Puyana, M., & Álvarez-García, J. (2018). Flipped learning and formative evaluation in higher education. *Education and Training*, 60 (3), 23-35.
44. Pintrich, P. R., & Schunk, D. H. (2002). *Motivation in education: Theory, research and applications*. Upper Saddle River, N.J. : Pearson/Merrill Prentice Hall.
45. Pintrich, P., and Schunk, D. (1996). *Motivation in Education: Theory, Research, and Applications*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
46. Senko, C., & Hulleman, C. S. (2013). The role of goal attainment expectancies in achievement goal pursuit. *Journal of Educational Psychology*, 105(2), 504-521.
47. Thomas, J. S., & Philpot, T. A. (2012, June). An inverted teaching model for a mechanics of materials course. In Proceedings of the ASEE Annual Conference & Exposition.
48. Tuominen-Soini , H. , Salmela-Aro , K. , & Niemivirta , M. (2011). Stability and Change in Achievement Goal-orientations: A Person-centered Approach. *Contemporary Educational Psychology*, 36(2), 82-100.
49. Urdan, T. & Schoenfelder, E. (2006).Classroom Effects on Student Motivation: Goal Structures, Social Relationships and Competence Beliefs. *Journal of School Psychology*, 44(5), pp 331 – 349.
50. Webster, D.R., Majerich, M. M., & Madden, Amanda, G. M. (2016). Flippin' Fluid Mechanics - Comparison using two groups. *Advances in Engineering Education*. Atlanta: Georgia Institute of Technology.

The Effect of Reverse education on goal orientation learning in English Language

Hafez Sahebyar

Ph.D student in educational psychology, Department of psychology, Faculty of Education and Psychology, Azarbaijan University of Shahid Madani, Tabriz, Iran.

hafez_sahebyar@yahoo.com

Isa Barghi

Associate Professor In Curriculum Development, Department of Educational Sciences, Faculty of Education and Psychology, Azarbaijan University of Shahid Madani, Tabriz, Iran.

isabarqi@yahoo.com

Abstract:

Purpose: The purpose of this study was to determine the effectiveness of Reverse education on goal orientation and all components of them in female high school students in English language course. **Method :** The research method was quasi-experimental with pre-test and post-test with a control group. The statistical population of this study consisted of all 10th grade female students in Kleyber city in the academic year of 1395-96; among them, sample's of 34 were selected by convenience sampling method and were randomly divided in to two groups, 18 people were in the experimental group and 16 people were in the control group. Data were gathered using Midgley et al.(1998) goal orientation questionnaire. Initially, both questionnaires were run as pretest on both groups(experimental and control). Then the experimental group was subjected to reverse education English language course for 10 sessions. After completion of educational sessions both post-test groups were performed. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics (multivariate analysis of covariance). **Results:** The results of covariance analysis showed that reverse education was effective on goal orientation($P<0.05$). Also, based on the results, the effect of reverse education on all components of mastery($F=27/996$, $P<0.001$) and performance goals($F=36/550$, $P<0.001$) had a significant effect; but had no significant effect on avoidance goals($F=1/048$, $P=0/314$). These results suggest that reverse education improves goal orientation in learning. **Conclusion:** Therefore, follow-up study is necessary to investigate further the application of reverse education in various students and teaching methods.

Keywords: Reverse education, goal orientation, English language course, Students.